

Verden – Oscar von Kræmers togter og verdensomsejlinger

Oscar von Kræmers kampagner

Hvide Havet sommerhalvåret 1850

Skibet Borodino.

Kronstadt-Archangelsk-Nordkap-Skagen-Horten (for storm)-Frederiksstad (for storm)-Kronstadt.

Krimkrigen 1853-1855

Petersburg-Sevastopol rejse over land (ankomst 4. april 1853). Tjeneste på linjeskibet "De tolv Apostle". Efter Sevastopols belejring i september 1854 blev søfolkene landsat for at deltage i forsvaret af byen. 16. april 1855 såret og sendt til Charkov på rekonvalesens; hjemsendt med orlov indtil oktober 1856.

Orlov 1855-1856

Besøg i Stockholm (skandinavisk studentermøde); kurbad i Aachen, rejse til Paris, Frankrig, Belgien, Schweiz og Tyskland.

Sortehavstogt vinterhalvåret 1857-1858 (aug./sept. 1857-maj 1858?)

Korvetten Veprj (damp- og sejlfartøj).

Cherbourg-Cadiz-Sevilla-Gibraltar-Piræus-Bosporus-Konstantinopel.

Togt til Kina 1859-1862 (6. sept. 1859-22. juni 1862)

Klipper Rasboinik (damp/sejl) og fregatten Svetlana.

Kronstadt-Reval-København (17.- 24. sept 1859)-Sundet-Nordsøen-Mandal (for storm)-Nordsøen-Plymouth (ankomst 8. okt. 1859, reparation af dampkedler i fire måneder, hvor Kræmer rejser rundt i England og bla. ser The Great Eastern, et vældigt og mærkeligt fartøj, afsejling 1. februar 1860).

Efter 20 døgn sejlads på Kap Verde-øerne i St. Vincents havn. Den 25. februar afrejse på friske nordøstlige passatvinde. 3. marts krydses ækvator. Den 21. april kastes anker uden for Simon's Town, Kapstadens krigshavn efter 81 dage i søen. Den 10. maj 1860 afrejse, på sjettedagen efter afrejsen orkan 16.-18. maj. Den 6. juni på 37 grader latitude på den sydlige halvkugle har man passeret øerne Amsterdam og St. Paul, og styrer nu mod nord. Den 20. juni nås den tropiske zone. Den 27. juni får man Java i sigte, går ind i Sundastrædet, og natten til den 22. ankrer fartøjet uden for Anjer på Java efter 51 dage på havet. 7. juli kl. 11 om natten ankommer Rasboinik på Singapores red til den øvrige russiske eskadre, 31. juli lodes eskadren op ad Jang-tse-kiang til Schanghai. Rasboinik indløber i Petschilibugten, ambassadøren Ignatiev steg ombord på skibet, som sejlede op ad floden til Tientsin for sammen med den engelske og den franske ambassadør at forhandle med kineserne efter Pekings fald.

Kræmer befordret til ældste officer på admiralskibet, fregatten Svetlana, efter 8-10 dages ophold i Tientsin. Fregatten skal gå til Shanghai for proviantering og derfra til Japan. 11. november 1860 ankomst til Nagasaki. Opholdet strakte sig til april 1861. Den 4. april ankom Svetlana til Shanghai. Efter proviantering gik turen nordpå til Possiet Bay i en eskadre på 9 vimpler. Ankomst på den russiske Langfredag i slutningen af april. Her lå skibet i 4 måneder. I slutningen af august blev Svetlana beordret tilbage til Shanghai. Den 1. november påbegyndtes hjemrejsen med kurs mod Manila. Efter en uges sejlads for en frisk nordøstmonsun fik man Filippinerne i sigte og ankrede uden for Manila. Herfra fortsatte man sydpå, skar ækvator den 25. november og nåede målet, Batavia på Java den 27. nov. Turen går videre mod sydøst, rundt om Australiens fastland, den 21.

december 1861 er man på latitude 34 grader S. Den 16. januar 1862 når man Melbourne i Sydaustralien. Fra Melbourne går turen videre over Stillehavet, den 10. februar 1862 antegner Kræmer i sin dagbog, at de passerede en del isbjerge. 28. februar – 36 døgn rejse fra Melbourne – løb Svetlana ind i Maghellanstrædet og passerede Cap Pillar kl. 10. Om aftenen kastede man anker i bugten Playa Parada for at fortsætte den vanskelige tur gennem strædet næste morgen. Lå nogle timer for anker i en by ved Sandy Point, så gennem Jerome Channel, den 4. marts kl. 12 om dagen rundedes Cap Virgin, og Svetlana kunne styre ud på Atlanten efter at have tilbagelagt turen gennem Maghellanstrædet på 98 timer. Provantering og kul på Falklandsøerne, og så over Atlanten. Nordøstpassaten førte skibet langt forbi Azorerne. Den 14. maj løb Svetlana ind i den Engelske Kanal, og dagen efter kastede den anker på Portsmouth red. Kræmers første verdensomsejling var fuldbyrdet. Tre uger i Portsmouth, hvor to andre russiske fregatter indløber på vej fra Middelhavet. Den 22. juni 1862 anløb Svetlana Kronstadt med efterfølgende mønstring 23. juli.

6 måneders orlov, hvor Kræmer rejser en tur gennem Polen, til Achen og rundt i Italien.

Togt til Amerika 1863-1864

Korvetten Vitiaz, 17-kanoners skib

Afrejse 4. august 1863 fra Kiel, ankomst til New York i september. Opholdet i amerikanske farvande varede 10 måneder, fra september 1863 til juli 1864. Foråret 1864 foretog Kræmer en tre måneders rejse med Vitiaz til De Vestindiske Øer, besøgte Havana på Cuba (hvor han blev i to uger), Port Royal og Kingston på Jamaica, Colon på Panamanæsset, Kartagena i Ny Granada og Curacao uden for Venezuela. I maj 1864 vendte Kræmer tilbage til New York. Den russiske eskadre tager til Boston. Den 16. juni er kampagnen i De forenede Stater forbi.

Alle fartøjer i eskadren får sine nye destinationer. Varjag og Almaz er gået til San Francisco, Alexander Nevskij skal til Middelhavet, Peresvjet og Osliba skal vende tilbage til Kronstadt. Også Vitiaz blev kommanderet tilbage til Kronstadt. Kræmers skuffelse var stor, han havde haft Middelhavet øverst, og som nr. to at blive i Amerika. *Tænk dig hvor forbitret jeg var, da det blev Kronstadt. Man svor, man græd – men man adlød* (Brev til Axel Boje 8. november 1864).

Togt til Middelhavet 1864-1865

Korvetten Vitiaz, knyttet til tronfølgeren storfyrst Nicolais person.

Afrejse fra Kronstadt i september 1864, ankomst efter 30 dages sejlads til Toulon, hvor skibet lå i tre dage for at indtage kul og blive malet. Her fik man ordre om at skynde sig til Villafranca for at modtage kejser Alexander og kejserinden Marie Alexandrovna – Kræmer var med sit fartøj blevet ansat hos kejserinden. Den 21. oktober 1864 mødte Kræmer de kejserlige på banegården i Nizza. Fregatten Alexander Nevskij havde fået samme ordrer og befandt sig allerede på reden. Eskadren var under ledelse af Lessovski. Kaptajn på AN var Fedorovskij.

Ved mønstringen indtraf et uheld med en af Alexander Nevskijs både, som skulle sejle kejserinden og hendes damer ud til Vitiaz, og Kræmer græmmede sig. Det var egentlig Alexander Nevskijs kaptajn, Fedorovski, der var ansvarlig, men Kræmer syntes at episoden kastede et dårligt lys over Vitiaz. Han blev imidlertid opmuntret af både kejseren og kejserinden, og Vitiaz gjorde en god figur ved mønstringen. Under kejserens ophold i Nizza besøgte kejser Napoleon III fregatten Alexander Nevskij, hvor der blev delt ordner ud til officererne, mens man intet fik på Vitiaz. Man afventede tronfølgerens ankomst, og det var varslet at også hans forlovede prinsesse Dagmar ville ankomme. Kræmer skriver til sin ven Axel Boije: *Hvad angår Fedorovski så kender ham sikkert. Han er en god*

kammerat, men egoistisk og forfængelig og vil gerne omgås med de fornemme. Forstår jeg ham ret, så er han falsk og hvad man kalder en ræv.

Der er mange fornemme russiske familier i Nizza, teater, lukulliske middage, promenader. Kræmer skriver til sin bror: *Andre mennesker grubler over hvordan de skal kunne samle tilstrækkeligt sammen til en rejse til Italien, og her rejser jeg med al mulig bekvemmelighed, og desuden i hvilket selskab! Og får penge oven i købet, mere end jeg behøver! Synd bare, at blandt alt hvad jeg har lært mig på mine rejser er kunsten at samle penge ikke indbefattet.*

Kejseren rejste, og tronfølgeren ankom med tog til Genua. Kræmer anså, at admiralen burde have sendt ham selv med Vitiaz, eftersom han var der for at være til tronfølgerens disposition, men Lessovski mente, at kejserlige personer burde eskorteres af to skibe, og derfor blev både Vitiaz og Alexander Nevskij sendt til Genua. Tronfølgeren gik derefter ombord på Alexander Nevskij, som var det største og som admiralen indbød ham til, og om natten sejlede de til Villafranca. Tronfølgeren blev 8-10 dage i Nizza hos sin mor, og skulle derefter ud på en rundrejse i det nye italienske kongerige. Første mål var Livorno, hvortil rejsen skulle ske til søs, og admiral Lessovski søgte atter at få tronfølgeren ombord på Alexander Nevskij, men det lykkedes Kræmer at hindre denne intrige og få ham ombord på Vitiaz, hvor han gik ombord den 20. november. Rejsen tog 15 timer.

Tronfølgeren boede i kaptajnskahytten, hvor Kræmer havde stillet et fotografi af Dagmar. Den 18. december blev Kræmer telegrafisk tilkaldt til Firenze for at planlægge tronfølgerens tilbagerejse til Nizza. Han var for syg til at foretage den store rundrejse. Tilbage i Livorno var også Alexander Nevskij kommet tilstede, og Lessovski søgte igen at få tronfølgeren ombord, men denne foretrak Vitiaz.

I januar 1865 var tronfølgerens tilstand forværret. Før Påske foretog han endnu ture i vogn, men den 20. april om morgenen blev det konstateret, at tronfølgeren havde hjernebetændelse og var døden nær. I dagene efter ankom hele den russiske kejserfamilie samt den danske dronning, hendes datter Dagmar og den danske kronprins til banegården i Nizza. Lidt over midnat den 24. april 1865 døde Nicolai.

I højtidelig procession afgik ligtoget den 28. april fra Nizza til Villafranca for at gå ombord på admiralsfregatten Alexander Nevskij. Den følgende morgen kl. 4 forlod eskadren Villafranca – fregatterne Alexander Nevskij og Oleg, korvetten Vitiaz og et mindre fartøj Almaz, under eskorte af to store franske fartøjer. Alexander Nevskij blev eskorteret fra Lissabon af en engelsk og en amerikansk fregat, en hædersbevisning mod Rusland. Fregatten gik gennem Storebælt til Nyborg, hvor den danske konge aflagde besøg ombord, mens Vitiaz blev kommanderet til København og videre gennem Øresund. Eskadren ankom i Kronstadt den 2. juni. Undervejs opstod der en del diskussioner mellem Kræmer og admiralen om, hvis skib gik hurtigst, og Lessovski søgte at bevise, at Vitiaz gik for langsomt. Da der efter hjemkomsten skulle deles ordner og hædersbeviser ud, blev Fedorovski udnævnt til fløjadjudant, men ingen på Vitiaz kom i betragtning.

Togt til Sverige efterår 1865

Korvetten Vitiaz

I eftersommeren fik Kræmer ordre til at deltage med Vitiaz i et russisk flådebesøg i Sverige og Danmark under ledelse af den russiske flådes storadmiral, storfyrst Konstantin Nikolajevitj. Eskadren bestod af 29 fartøjer i to afdelinger, den ene – hvorunder Vitiaz hørte – under admiral Possiets befaling, den anden – mest dampskibe – under admiral Butakov. Kræmer og et par andre kaptajner blev præsenteret for den svenske konge, der var meget venlig over for Kræmer. Den 14. august skulle kongen besøge eskadren, og storfyrst Konstantin havde lavet en liste over fire fartøjer, som han skulle ombord på – her var Vitiaz ikke med. Men kongen tog Kræmer afsides og meddelte, at han agtede at

komme ombord på Vitiaz – på den måde kunne han nemlig også give Kræmer en orden. Og sådan blev det. Kongen var ombord på admiralskibet General-Admiral, som var smagfuldt dekoreret med blomster og træer, løvsale og vandkunster. Og Kræmer blev Ridder af Sværdordenen. På denne måde hædrede kongen en mand fra det Finland, som Sverige havde tabt i 1808 til Rusland. Den samlede kampagne med Vitiaz havde varet 21 måneder.

Sommertogt til Danmark, England, Frankrig og Madeira 1866

Fregatten Osliba – første togt med storfyrst Alexej.

Kejserens plan var at opfostre sin søn Alexej til chef for flåden og efterfølger til storadmiralen storfyrst Konstantin. Planen havde været at indrette Vitiaz til formålet, men den var for lille og ubekvem for en russisk storfyrste. I stedet valgte man Osliba, som Kræmer fik istandsat til formålet i foråret 1866. Denne første rejse gik til København fra slutningen af maj og videre til England, Frankrig og Madeira og blev afsluttet i Kronstadt 18. september 1866. Det var en eskadre på to fartøjer under ledelse af viceadmiral Possiet, storfyrstens mentor siden hans ottende år. Hovedformålet med besøget i København var at arrangere forlovelsen mellem prinsesse Dagmar og den russiske tronfølger Alexander. Efter mønstringen i september 1866 blev Kræmer udnævnt til fløjadjudant og deltog dermed i efterårets festligheder i forbindelse med brylluppet i St. Petersburg.

Efter togtets afslutning skrev Kræmer til Axel Boije: *Også Possiet og jeg skiltes som de bedste venner. Det er sandsynligt, at jeg går ud med ham igen næste år... Du husker vel, at jeg ofte har klandret ham, men jeg har siden fået yderligere bevis på, at han er det hæderligste og bedste menneske man kan komme ud for, hvorfor jeg beder dig lade alt hvad jeg i vrede har sagt være imellem os... Efter al den godhed han har vist mig, vil jeg ikke være den som sætter ufordelagtige vidnesbyrd i omløb om ham.*

Togt til Middelhavet 1867-1868

Fregatten Alexander Nevskij – andet og tredje togt med storfyrst Alexej.

I foråret 1867 overtog Oscar von Kræmer kommandoen over Alexander Nevskij og førte den indtil den forliste på Jyllands vestkyst 25. september 1868. Togtet gik til Middelhavet – det var det andet og tredje togt med storfyrst Alexej, en yngre bror til den afdøde tronfølger storfyrst Nicolai, og hans lærer, admiral Possiet.

Togtet udgik fra Kronstadt i juni 1867, den 20. juni var skibet i Storebælt og ved Skagen den 21. I den Engelske Kanal stod kaptajnen på kommandobroen 48 timer i træk på grund af tåge. Den 24. juni anløb man Cherbourg, hvor fregatten blev malet og pyntet op, mens Kræmer besøgte Verdensudstillingen i Paris. Skibet var i Cadiz omkring den 16. juli; her kom admiral Possiet og storfyrst Alexej ombord. Possiet meddelte, at kursen skulle sættes til De kanariske Øer, Kap Verde-øerne, Azorerne og Madeira. I oktober skulle fregatten gå i kvarter i Kronstadt.

I storfyrstens følge, bestående af 11 personer, befandt maleren Mesjtjerskij sig. Under opholdet i Cadiz foretog man udflugter i Andalusien. Den 22. juli forlod man Cadiz med kurs mod De kanariske Øer, hvor Santa Cruz de Tenerife var hovedstationen. 4. august gik turen videre til Kap Verde-øerne til Porto Grande på St. Vincent – en af det britiske søriges talrige kulstationer. Den 14. august gik turen tilbage til Cadiz, en sejlads på 19 dage. Storfyrst Alexejs tilstedeværelse lagde et tungt ansvar på kaptajnen. Ikke blot klatrede den impulsive unge prins op i mersekurven eller foretog sig andre eventyrligheder; men alt, hvad der skete ombord, alle små detaljer af hverdagslivet, alt hvad der taltes om skulle gennem kaptajnen indberettes til kejseren.

I Cadiz var der nok at gøre, salutter der skulle besvares, visitter, dispositioner for hjemrejsen og endelig 700 munde at mætte efter den lange færd i tropiske farvande. Under opholdet kom der telegrafisk ordre fra kejseren, at fregatten skulle sejle til Piræus, hvorfra storfyrsten skulle vende hjem over Konstantinopel og Krim, mens Kræmer skulle blive i Piræus med Alexander Nevskij. Det var en svær streg i den nyforlovede kaptajns regnskab – han havde håbet på en vinter i St. Petersburg, hvor han havde planlagt bryllup med sin forlovede, Sophie.

Den 23. september 1867 ankom Alexander Nevskij til Piræus, hvor der blev mange ceremonielle pligter. Her var flere russiske skibe forsamlet, blandt andet Vitiaz. De skulle deltage i hjælpearbejde på det oprørske Kreta ved at bistå græske flygtninge. Derfor gik Alexander Nevskij nu til sydkysten af Kreta til provinsen Sfakai, hvor den tog 1325 flygtninge ombord for at vende tilbage til Piræus. Disse redningstogter gentog sig i løbet af vinteren 1867-68.

På grund af sit ønske om at gifte sig, ansøgte Kræmer om orlov. Storadmiralen, Storfyrst Konstantin var ubøjeelig. Han tilbød en anden post – befalingen på General-Admiral, der lå i Kronstadt, men det var et gammelt og råddent fartøj efter kaptajnens mening. Kræmer ville ikke afstå fra befalingen over Alexander Nevskij, som var forbundet med den vigtige fordel for hans fremtid at sejle med storfyrst Alexej. Han vidste desuden, at Possiet skulle følge med som storfyrstens mentor, en fordelagtig omstændighed. I sin karriere havde Kræmer det materielle grundlag for sit giftermål. Han kunne ikke fremme sit ønske om at gifte sig ved at forværre sin økonomi og sine karrieremuligheder.

Lørdag den 24. november 1867 ankom kong Georg med sin gemal storfyrstinde Olga til Piræus ombord på den græske fregat Hellas. I havnen modtoges de af en kongelig salut af op mod 20 krigsfartøjer af 8 forskellige nationer, blandt andet Alexander Nevskij. Alle admiraler og kaptajner blev modtaget ombord på Hellas og kunne kysse dronningen på hånden.

Den 8. januar 1868 blev Oscar von Kræmer og Sophie von Cedercreutz gift i Piræus, hvor de lejede et hus for nogle måneder.

20. januar 1868 afgik en ny ekspedition til Kreta og flere fulgte i de næste måneder.

20. marts 1868 forlod Alexander Nevskij Piræus for efter ordre at gå til Toulon for at reparere på de udmærkede franske marineværksteder. Derefter skulle Possiet og storfyrsten gå ombord på nye langfarter, men det var ikke foreneligt med den militære disciplin at lade fregatkaptajnen vide hvor. Det hed blot: Atlanten. Turen varede tre uger, rundt om Grækenland, forbi Sicilien, passerede Messinastrædet og med anløb i Napoli for at indtage kul. Sophie var med ombord, og de gjorde en rejse til Rom for at se på kunstschatte, hvorefter Kræmer fulgte hende til Paris for at følges med sine morforældre hjem til Finland. Fregatten lå i dok i Toulon. Da Kræmer kom tilbage fra Paris den 4. maj skrev han til Sophie:

Jeg kom hertil kl. 9 i dag til morgen og begav mig straks til fregatten. Jeg fandt den endnu tør, men klar til at komme ud af dokken. Ved synet af det rum, hvor vi har levet så lykkeligt sammen i flere uger var jeg ved at briste i tårer, og det var mig umuligt at tale med behørig ro til officererne, hvorfor jeg skyndte mig bort. Jeg så på dem, at de savnede den engel, som har forladt os. Jeg fremførte Din hilsen til dem og til Borisov og også til Dine småfugle, som jeg nok skal passe på, nu mere end nogensinde, siden de er blevet Dig så kære. De kvadrede muntert i sit bur, og jeg misundte dem, som havde fået lov at blive sammen.

Den 15. maj 1868 forlod fregatten Toulon, nu med nye ordrer: ikke Atlanten, men Middelhavet, Konstantinopel og Odessa. Det russiske diplomati havde ladet rygten om et togt til Atlanten udsprede for at skjule, at man planlagde at lade skibet passere gennem

strædet til Sortehavet, som havde været forbudt zone for den russiske flåde i henhold til fredsslutningen efter Krimkrigen.

Kræmer forsøgte at få fat i Sophie, men for sent. Hvis han havde vist, at skibet skulle forblive i Middelhavet, kunne Sophie være blevet i Piræus og endog sejlet med på noget af turen.

Den 22. maj lå skibet i Palermo: *Ak, om jeg livligt nok kunne beskrive for dig det maleri jeg har foran mig! Til højre det pittoreske bjerg Monte Pellegrino, som tegner sine kuriøse konturer mod den mørkeblå himmel og falder lodret ned i den spejlblanke sø. Fra Pellegrino til højre og helt til den høje klippe Capo Zaffarena til venstre, udbreder sig i form af en halvmåne Palermo, hvis indbyggere alle er forsamlede på kajen, kaldet La Marina, hvor musikken spiller; hele kajen er oplyst med gas, og lygterne på flere hundrede vogne glitrer som lysorm. I midten af denne halvmåne ligger fregatten majestætisk for anker; himlen er stjernebestrøet og søen, rolig som i et fad, genspejler stjerner, fregatten, gaslygter og bjerg, og gennem den milde aftenluft trænger musikkens toner til mine ører.* (Brev fra Oscar von Bræmer ombord på Alexander Nevskij i Palermo 22. maj 1868, til Sophie).

Den 2. juni nåede man Smyrna. Herfra gik turen videre den 8. juni forbi Lesbos, Troja m.v., indtil Alexander Nevskij indløb i Dardanellerne. Uden hindring af de forsvarsværker, som forsvarede Bosporusstrædets smalleste sted, fortsatte den russiske fregat til Böjök-Dere, hvor den russiske ambassadør Ignatiev havde sit sommerpalads. Her gik fregatten for anker. Herfra kunne man se ud over Sortehavet, som siden fredsslutningen i Paris havde været lukket for den russiske orlogsflåde. Alexander Nevskij havde da som det første russiske orlogsskib overskredet denne linje. Den 11. juni aflagde ambassadøren besøg på Alexander Nevskij, og klokken 6 næste dag afsejlede fregatten med kurs mod Sortehavet. Fem dage senere ankom den til Odessa, hvor man lastede kul, og hvor folk stod i kø i hundredevis for at komme ombord i den første russiske fregat, som har pløjet Sortehavets bølger siden Krimkrigen. *Alle dage havde vi flere hundrede mennesker ombord af begge køn, hvorved mine unge officerer har haft mulighed for at gøre bekendtskab med unge damer og danse lidt. Fregatten var så nydeligt malet og pudset, at det virkelig var en fornøjelse at se den; den vandt også almindeligt bifald.* (Brev fra Oscar von Kræmer til Sophie, juni 1868).

Den 23. juni forlod Alexander Nevskij Odessa for efter Possiets ordre at sejle til Poti, en lille havneby ved Sortehavets østre kyst i Georgien.

Den 25. juni passerede man Sevastopol og fortsatte østpå. Den 30. juni ankom skibet til Poti og kastede anker på reden. Her ventede en indbydelse til statholderen, storfyrst Mikael landsted ved Tiflis, hvor Possiet og Alexej allerede befandt sig. Storfyrst Mikael var bror til den russiske kejser Alexander II. *Jeg tilbragte tre dage i Borsjom, tiden gik med promenader, krebsefangst, fiskeri, ridning, badning, spisning, drikken, spil etc. Man var aldeles ugeneret. Imidlertid plagedes jeg af uvished om det, som mest interesserede mig, min hustru, som jeg ikke havde hørt fra længe, og min fregat, som jeg havde efterladt på et så farligt sted, og jeg lod mig ikke overtale til at blive der længere.*

(Oscar von Kræmer i brev til sin hustru Sophie juni 1868)

Kaptajnen var atter ombord på sin fregat 8. juli. Tre dage senere ankom storfyrst Mikael på besøg medbringende sin brorsøn Alexej. Han overværende en eksersits og indtog en supé. Om natten gik fregatten for sejl og begyndte sin hjemfærd mod Europa. 17. juli om aftenen kom fregatten tilbage til Konstatinopel (Böjök-Dere), og den 23. juli om morgenen anløb man Piræus. Her kom storadmiral Konstantins hustru på besøg med sin svigersøn, den unge græske kong Georg.

Fregatten var festligt dekoreret, omtrent som Du en gang så Vitiaz, men med mere smag og bekostning. Storfyrstinden var aldeles charmeret af sin modtagelse, og gentog flere gange, at hun var henrykt. Hendes portræt og kongens og dronningens buster var

omringede af blomster og grønt, små blomsteropsatser var ordnede på dækket og springvand savnedes heller ikke, alt oplyst af kulørte lygter.

Storfyrstinden var ifølge med kongen, sin søn Nicolai, alle hofdamer etc. Hun havde blot tænkt sig et kort besøg, men havde det så morsomt, at hun blev på fregatten helt til kl. 12 om natten. Også kongen var i brilliant humør og drak ret hæderligt champagne. Siden dansedes der kvadriller, og jeg havde den ære at danse med storfyrstinden, der var opstemt og glad som en ung pige. Da der var brist på damer, så dansede herrerne ind imellem med hinanden, og på den måde fik Tudeer den sjældne ære at danse som dame med kongen. Herunder blev de så gode venner, at kongen midt i kvadrillen gjorde Tudeer til Ridder af Frelser-Ordnen.

Smukkeste viste sceneriet sig dog om natten, da de høje gæster forlod fregatten. Himlen var mørk men stjerneklar, alle fartøjer affyrede kongelig salut og illuminerede med bengalske lys, afskød raketter etc. Fra båden, som førte hende i land, kunne storfyrstinden på fregatten se sit navn i transparent, lavet således at hver kanonport dannede et bogstav i navnet Alexandra, alt i forskellige farver. Storfyrstinden var så rørt over opmærksomheden, at hun tidligt næste morgen i et brev til storfyrst Alexej takkede for festen, som var den smukkeste hun nogensinde havde set, og lovede aldrig at glemme den glade aften på Alexander Nevskij.

(Oscar von Kræmer i brev til sin hustru Sophie, juli 1868)

27. juli lettede Alexander Nevskij anker fra Piræus. Efter 13 dages rejse kom man til Algier 9. august og rejste derfra 17. august om morgenen. Det var vindstille og det tog fem dage at slæbe sig for sejl frem til Spaniens kyst; admiral Possiet ønskede ikke at sejle for damp. *Alle er dødtrætte af en sådan sejlads, og jeg ikke mindst,* skrev kaptajnen til sin hustru den 21. august. *Jeg trøster mig dog ved tanken om, at dette ikke kan vare længe, thi Possiet har strenge ordrer om at være hjemme i begyndelsen af september, hvorfor han bliver nødt til at lade fyre op under kedlerne. Og uagtet hans beslutning om ikke at standse i England, bliver han dog nødt til at gøre det for at indtage stenkul, hvilket glæder mig, fordi jeg dér håber at finde breve fra dig.*

Ti dage senere skrev kaptajnen igen: *Nok er min tålmodighed blevet sat på en meget hård prøve under denne rejse, hvis afslutning endnu ikke kan beregnes. Vi passerede for en uge siden Gibraltar for damp, siden da har vi kæmpet med modvind, uden overhovedet at komme nærmere ved målet. Dertil kommer at vores forråd begynder at tage slut, så vi må nøjes med meget mager kost. Denne omstændighed, betænkelig nok, ville være en lille ting, hvis ikke mit forråd af tålmodighed for længe siden havde været brugt op.*

Endelig den 16. september efter 30 dages rejse ankom skibet til Plymouth. Kaptajn von Kræmer indestængte irritation måtte ud. Straks efter ankomsten skrev han til sin kone: *Possiet er en rigtig nøler! I flere dage har vi haft vindstille, og hvis han havde villet drage fordel af det og gået for damp, så ville vi have været hér for et par uger siden, og i dette øjeblik måske allerede i Østersøen, om ikke i Kronstadt.*

Den 21. september afrejste skibet fra Plymouth. I sit sidste brev herfra skrev kaptajnen til sin kone: *Jeg skal nok flyve til dig, så snart det lader sig gøre. Jeg har rigtigt svært ved at forestille mig, at jeg om tre uger virkelig skal gense dig.*

Den 22. september gik fregatten ud i Nordsøen. Den 25. september 1868 klokken halv tre om morgenen forliste den på Jyllands Vestkyst. På nær fem blev alle 724 ombordværende reddet.

Ved retssagen efter forliset mødte Kræmer igen Fedorovskij, den tidligere kaptajn på Alexander Nevskij – han var medlem af krigsretten i Alexander Nevskij-sagen. Da Kræmer efter domsafsigelsen fik eftergivet sin straf af kejseren og tilmed fik en glimrende

forfremmelse som eskadremajor hos kejseren, følte han en vis triumf over for Fedorovskij. Denne havde nemlig også stræbt efter den fornemme post.

Togt til Nordlige Farvande juni-september 1870

Korvetten Varjag. Fjerde togt med storfyrst Alexej.

Eskadre bestående af Varjag, korvetten Jemtjug og en lille skonnert, mål Archangelsk, Novaja Selmja og Island. I Archangelsk skal Varjag afhente storfyrst Alexej og admiral Possiet.

Varjag afrejse 5. juni 1870, ankomst 13. juni i Kiel, hvor de to andre fartøjer slutter sig til., 24 timer for anker i Storebælt for tåge, når Skagen den 16. juni, ankomst 19. juni til Bergen, hvor man tager kul og proviant ombord. På Midsommeraftenen passerer man malstrømmen mellem Værøysund og Moskenes og sejler ind i Vestfjorden. 26. juni kl 7. om aftenen kastes der anker uden for Hammerfest.. Afrejse 29. juni om morgenen, anløber dagen efter Vardø for at sejle videre samme dag, rundt langs Murmanskysten og Kolahalvøen. Den 4. juli kl. 10 om aften kastes anker i Dvinaflodens munding. Kræmer rejser med dampbåd til Archangelsk, hvor han den 7. juli afhenter Possiet og Alexej, der ankommer fra landsiden. Den 15. juli stiger Possiet og Alexej ombord på Varjag, der styrer ud af Dvinafloden og landsætter et større selskab på Solovjetsk, klosterøen i Onegabugten. Den 20. juli afsejling mod Novaja Selmja, hvor eskadren ankommer den 24. juli. De landsætter en ung botaniker, som farer vild, og afrejsen må udsættes til den 27. juli. Før afrejsen rejser de et kors med indskrift til minde om det storfyrstelige besøg. Den 1. august kastes anker i Kolafjorden, 3. august anløbes Vadsø, dagen efter er man fremme i Vardø, hvor man bliver i 5 dage for at laste kul. Efter 2½ døgn's rejse når man til Hammerfest, ankomst Tromsø 12. august. Den 15. august afsejler Varjag og Jemtjug mod Island, 2 dages medvind, 6 dages modvind, Jemtjug får ordre af Possiet om at vende hjem. Den 25. bliver vinden bedre, der fyres under dampkedlerne. Den 26. august sejler Varjag hele natten langs Islands sydkyst og ankommer 27. august til Reykjavik, hvor de får sidste nyt om krigen mellem Frankrig og Tyskland. Den 2. september forlod Varjag Island med kurs mod København – det blev 10 dage i høj sø. Den 15. september var de fremme i København. 10 dage senere ankomst Kronstadt.

Togt til Amerika, Kina og Japan 1871-1873

Fregatten Svetlana. Femte og sidste kampagne med storfyrst Alexej som led i hans uddannelse til storadmiral for den russiske flåde.

(Den 8. januar 1871 fik Kræmer en søn, som blev døbt Alexis).

Dagen før afrejsen oplyste Possiet Kræmer om planen for togtet. Kejseren havde besluttet, at Svetlana efter togtet til Amerika skulle vende tilbage i en af de sydeuropæiske havnebyer i marts måned 1872. Herfra skulle storfyrst Alexej rejse hjem over land og vende tilbage i juni, for herfra at deltage i turen hjem til Kronstadt. Kaptajnens kone og lille søn kunne således komme til den valgte Middelhavsby og tilbringe tiden fra marts til juni sammen med ham.

Afrejse den 2. september 1871 fra Kronstadt. I eskadren var korvetterne Bogatyr og Abrek. Ombord var admiral Possiet og storfyrst Alexej. Possiet havde bedt Kræmer være flagkaptajn, d.v.s. stabschef for eskadren under rejsen. De to korvetter kom til at betyde ærgelser og forsinkelser undervejs. Den 7. september kastede skibet anker uden for København, hvor man måtte blive i 6 dage for at reparere maskiner på korvetterne. Man var til middage på Bernstorff Slot, hos kronprinsen på Charlottenlund, middage ombord på Svetlana.

13. september littede eskadren anker med kurs mod Falmouth – Kræmer fastslog at *Possiet under denne rejse ikke smøler som tidligere og ikke blander sig i skibets navigering*. Ombord glæder man sig til Amerikaturen og begynder at øve sig i at holde engelske skåltaler.

Efter 6 dage er man fremme i Falmouth. Afrejsen udskydes 2 dage, så man kan reparere på korvetterne. Den 26. september afsejler man. Der blev storm i Den Engelske Kanal og fregatten rullede slemt. Man mistede kontakten med korvetterne, men fandt dem igen. Som kaptajn på Svetlana følte Kræmer sig *i næsten samme position som en person, som har lyst til at løbe, men har kugler fastbundet ved fødderne*.

Den 6. oktober ankom man til Funchal på Madeira. Her var man i fire dage for at reparere korvetterne. 10. oktober forlod eskadren Madeira. Kursen sattes mod syd for at komme ned til passatbæltet, men man kom ind i vindstille undervejs. Det er en behagelig rejse.

Den 18. oktober skriver Kræmer til Sophie: *Det er så herligt under denne tropiske himmel, at man ikke har lyst til at bytte den mod alle New Yorks fristelser. Stjernerne glitre som de klareste diamanter, hav og himmel er ligeså blå og ligeså milde; temperaturen er 21 °R. om dagen og 20 ° om natten, således ikke alt for høj. Allerede i flere uger har alle mennesker badet og befinder sig godt derved*.

Kræmer skitserer et program for gensynet med Sophie til foråret i Sydeuropa. Den 21. september 1871 fortæller han i et brev om livet ombord på Svetlana:

Vil Du vide hvordan jeg tilbringer dagene under denne lange rejse? Klokken 7 om morgenen står jeg op og går direkte i mit kolde salte bad. Derpå indtages kaffe eller the i fællesskab, og klokken 9 begynder vore eksercits m.m. Klokken 12 serveres frokost bestående af to retter, hvorefter jeg sædvanligvis spiller et parti skak, og siden går jeg op i min kahyt for at læse noget om Amerika. Klokken 4, når alle eksercits ophører, lader jeg musikken spille på dækket, og klokken 5 kaldes jeg ned til middag. Efter middagen spilles igen adskillige partier skak, og siden retirerer hver og en til sin kahyt, hvis man ikke har lyst til at promenere lidt på dækket i det herlige måneskin. Klokken 9 drikker vi the, og da holdes der engelske speeches under skåler og lattersalver. Ind imellem er alle dog for dovne til at holde taler. Stundom sidder vi ved bordet helt til klokken 11 og forbereder os således også i denne henseende til Amerika, hvor vi nok ofte vil komme til at sidde ved middagsbordet til klokken 12 om natten. Siden læser jeg igen til bogen falder ud af mine hænder, hvilket sædvanligvis sker hen ad 2-tiden, og så kryber jeg i min seng og sover som en portefait til kl. 7 næste morgen. Og så begynder man om igen, i dag aldeles som i går, og i morgen som i dag.

Undervejs udviklede problemerne mellem Kræmer og Possiet sig igen: *Vores rejse går usædvanligt langsomt, eftersom Possiet igen er blevet lige så stædig som tidligere og altid vil bestemme kursen selv, hvoraf følgen bliver den at Abrek, som vi har ladet bag os på grund af dens manglende evne til at følge fregatten, men som er en hurtig sejler, efter min overbevisning uvilkårligt kommer til New York før os (24. oktober 1871). En uge senere: I dag har vi endnu 1,500 mil tilbage til New York! Min længsel efter Dig og Lillus begynder at blive så uimodståelig, at jeg helt har mistet humøret og er træt af alt og alle: af vinden, som ikke er stærk nok; af fregatten som ikke går hurtigt nok; af Possiet som ikke styrer den fordelagtigste kurs og ikke går for damp når det skulle være til nytte; af mennesker når de taler og af mennesker når de tier. Heden er stundom trykkende, og lige til i går har vi alle dage og nætter haft torden og lyn med stærke regnbyger. Nu har jeg læst alt som findes ombord, og vores aftenspeeches begynder at trætte os.*

8. november er der 500 mil tilbage til New York, og de har forladt passatbæltet. Svetlana har ikke kul nok ombord til at tilbagelægge distancen for damp. Kræmer forudser, at de vil ankomme sidst, skønt skibet er den hurtigste sejler i eskadren. De må vente på Bogatyr,

som er årsag til de er blevet 2-3 uger forsinkede. Den har imidlertid kul nok ombord til at gå forbi Svetlana for damp.

Den 18. november skriver Kræmer, at de har haft nogle forfærdelige storme, fregatten har rullet mere end 45°, og kaptajnen har været i en forfærdelig skræk for de tunge kanoner og masterne, men alting har været så vel surret, at de har klaret det. Men nu er de ankommet til New York, Abrek er ankommet for en uge siden, Bogatyr for nogle dage siden. *Possiet er meget ydmyget fordi han må indse, at det blot er hans stædighed, som er årsagen til at vi har sejlet så langsomt.*

I New York havde der ligget en amerikansk eskadre i 40 dage og afventet deres ankomst. Det politiske klima var anspændt mellem Washington og St. Petersburg, men storfyrsten blev modtaget med stor jubel af folkemasserne på sin vej til Clarendon Hotel. Her gjorde Kræmer i øvrigt bekendtskab med den svenske sangerinde Kristina Nielsson.

Dagen efter blev Possiet og storfyrsten modtaget af præsidenten Ulysses Grant i Washington.

Midt under festlighederne i New York får man telegrafisk besked fra kejseren om, at eskadren skal begive sig på verdensomsejling. Alle er fortvivlede, man prøver at slippe uden om under henvisning til Svetlanas dårlige dampkedler, men forgæves. Skibene tilbringer vinteren i Brooklyn på orlogsværftet, hvor de er beskyttede mod is og storm. Possiet og storfyrsten rejser på rundtur i Canada og Amerika. Den 8. januar 1872 er det Kræmers fireårs bryllupsdag og sønnen Alexis' 1 års fødselsdag. Den egentlige årsag til ordren om verdensomsejlingen viste sig at være, at storfyrst Alexej var glødende forelsket i en af sin mors hofdamer, frøken Zjukovskij, og ønskede at gifte sig med hende. For at undgå, at storfyrsten mødtes med hende i en eller anden europæisk by, hvor han kunne indgå ægteskab med hende, havde kejserparret ønsket at få ham så langt væk fra alfar vej som muligt, i håb om at han ville glemme hende.

Den 21. januar 1872 beordrer Possiet eskadren til at afgå til Pensacola ved den Mexikanske Bugt. Afrejse 22. januar, hvor man ankom den 9. februar. Næste dag får Kræmer besked om, at man skal afgå til Kina med Svetlanas gamle dampkedler. Kræmer håber nu på at kunne rejse hjem, når han har ført Svetlana til Kina, hvor han regner med, at storfyrst Alesej vil blive udnævnt som chef for skibet og dermed skulle føre det tilbage.

Den 23. februar 1872 afgik eskadren til Havanna på Cuba, som man nåede efter fire dages overfart i smukt vejr. Man fik en flot velkomst, eftersom Spanien ønskede at demonstrere sit gode forhold til Rusland i modsætning til Amerika – og kolonien Cuba ville gerne vise, at der er orden og fin økonomi trods de politiske uroligheder. Den 11. marts forlod eskadren det gæstfrie Havanna. Abrek havde ordre til at gå gennem Middelhavet og Suezkanalen, mens Svetlana og Bogatyr skulle gå gennem Floridastrædet for at komme på en nordlig latitude med fordelagtige vinde. Turen gennem den vanskelige sund gik fint, de 2.000 mil blev klaret på to uger. Vel igennem gik kursen vestud i en forfærdelig storm fra nordvest, så man sejlede 900 mil på 4 dage og nåede passatbæltet. Den 10. april nåede man ækvator. De russiske Påske blev celebreret efter alle kunstens regler – Possiet er nidkært religiøs.

Den 29. april 1872 kastede Svetlana anker i Rio de Janeiro. Her måtte man reparere dampkedlerne og omrokere Svetlanas "monsterkanoner", som gentagne gange under rejsen havde givet anledning til bekymring. Der var god tid til at beundre de utroligt smukke omgivelser. Men kejseren ligner en russisk kusk efter kaptajnens mening, og hans datter er klædt som en provstinde på landet i Finland, som venter fremmede. Men de vandt ved nærmere bekendtskab.

9. juni om morgenen afsejlede Svetlana og Bogatyr fra Rio. Nu gik turen vestpå med kurs mod Kap Det gode Håb. Man havde nu været borte fra hjemlandet i 9 måneder. Efter 24 dages lykkelig sejlads kaster man anker på reden i Taffelbugten uden for Kapstaden. På

grund af storm fortrak de til Simons Bay, en overfart som normalt kunne gøres på fem timer, men som tog 4½ døgn på grund af storm og søgang. Her mødte de en samling andre orlogsskibe i langfart. Der var livligt i omegnen, hvor man for et par år siden havde opdaget diamantforekomster og hvor folk nu strømmede til. Der blev aflagt visitter, afholdt fester ombord på skibene og i land. Den 17. juni ankom et stort fransk transportskib med 250 deporterede kommunister og petroløser på vej mod Ny Caledonia.

Den 20. juli brød eskadren op fra Kap Det gode Håb med kurs mod Batavia. På 14 dage nåede man St. Paul. Fra dette punkt plejede man at styre nordud mod Sundastrædet, men Possiet "*som aldrig går den lige vej og altid tror sig at være klogere end andre*" fortsatte østerud. Det var vigtigt at nå frem så hurtigt som muligt, så man kunne passere Det østkinesiske Hav så længe den gunstige sydvestmonsun varede, ellers ville man komme til at krydse frem til Japan mod Nordøstmonsunen. Turen over det Indiske Ocean gik i flyvende fart, og den 19. august 1872 ankom man til Batavia, hvor vejret var vidunderligt. Turen gik videre den 24. august – først gennem et farled med rev og blinde skær, men efter to dage var man i smult vande og kunne nyde sydfrugter og is. Svetlana ankom til Singapore den 28. august – en engelsk koloni, hvor man blev vel modtaget.

Den 3. september forlod Svetlana og Bogatyr Singapore. En uge senere anløb de Hongkong, et velordnet samfund under engelsk herredømme. Herfra foretog storfyrsten, Possiet, Kræmer m.fl. en rejse til Kanton den 25. september. De boede hos den engelske konsul og blev modtaget af den kinesiske vicekonge af Kanton. Det var en stor oplevelse. Den 10. oktober forlod Svetlana Hongkong med kurs mod Japan. Nordøstmonsunen var begyndt og man måtte krydse mod vinden det første stykke. Man nåede Nagasaki på 17 dage. Det tog normalt sjældent under 20 dage, og kunne godt tage 40 dage, hvis der var modvind.

Svetlana ankom til Nagasaki den 27. oktober 1872 og fandt i havnen Vitiaz under kommando af admiral Fedorovski. Japan var et land i store forandringer, hvor den nye kejser Mutsuhito havde opløst alle hæmmende gamle traditioner og påbudt alle patriotiske japanere at samarbejde med udlændinge for Japans politiske, sociale og økonomiske genfødsel (1868). Man fik en festlig modtagelse og mærkelige japanske retter.

Inden Svetlana forlod Nagasaki fik man telegram fra kejseren om, at Possiet sammen med Alexej umiddelbart efter besøget i Japan skulle vende tilbage til St. Petersburg over land gennem Sibirien. Der var ikke et ord om Svetlana, men alle tog det for givet at den skulle påbegynde hjemrejsen, og håbede at det ville blive den nemmeste vej gennem Suezkanalen. Storfyrsten var meget utilfreds med planen om at skulle rejse hjem gennem Sibirien i stedet for at sejle med fregatten.

Den 4. november brød Svetlana op fra Nagasaki med eskorte af Vitiaz og en japansk korvet. De ankom den 9. november til Kobe, som var domineret af tyske handelsfolk. Her havde en mand for et par år siden opfundet et særligt transportmiddel med store hjul, trukket af et menneske. De blev kaldt "dsinriksha" og var allerede meget udbredt. Fra Kobe gjorde man en udflugt til Osaka, Japans næststørste by. Her var man til skuespil, på indkøb og udflugter. Tilbage i Kobe fortsattes rejsen nordpå. Den 13. november nåede man Yokohama, hvor storfyrsten blev modtaget med salutter og hædersvagt. Herfra rejste man med den nye jernbane til Yeddo, som siden omvæltningen var blevet Mikadoens hovedstad under navnet Tokio. Her blev man fyrsteligt indkvarteret og beværtet, så skuespil og optræden, og storfyrsten blev modtaget hos den unge kejser Mutsuhito. Alt viste at det gamle fremmedhad var forbi. Indtil havde man modtaget udenlandske ministre og fremmede eskadrechefer gennem en bagdør, men nu blev storfyrst Alexej og hans følge modtaget som de første udlændinge gennem hovedindgangen. Tilmed aflagde mikadoen genvisit, hvad der aldrig havde været tilfældet tidligere. Det mest forunderlige

var, at mikadoen skænkede storfyrsten sit portræt i en pragtfuld ramme – indtil nu havde ingen så meget som måttet se mikadoens ansigt, end mindre portrætter ham. Men nu havde mikadoen tilsyneladende uden at hans ministre vidste det fået taget et fotografi, og det allerførste som nogensinde var blevet lavet, skænkede han nu storfyrsten. Da man tog afsked, meddelte mikadoen, at han ville følge med til Yokohama og indtage frokost ombord på Svetlana, hvad der var helt uhørt tidligere. Svetlana var således det første europæiske fartøj, som mikadoen satte sine fødder på.

Mandag den 24. november besøgte mikadoen så Svetlana. I havnen forsamledes hele den japanske flåde på 15 skibe samt de russiske korvetter Bogatyr og Bojarin, de japanske ministre havde anmodet Possiet om at forestå flådemånøvren, fordi de ikke selv kendte til de europæiske skikke. Mikadoen tilbragte adskillige timer ombord på Svetlana under stor fest og højtidelighed med musik og frokost. Til minde om besøget fik også Kræmer mikadoens portræt.

Planen for hjemfarten lå indtil videre fast. Storfyrsten og Possiet med følge skulle vende hjem gennem Sibirien – en vanskelig rejse med dårlige veje og vintervejr. Kejseren holdt fast på sin beslutning. Svetlana skulle sætte dem i land i Vladivostok og derpå vende tilbage til Nagasaki for at afvente nærmere ordre. Initiativet til rejsen over Sibirien var faktisk Possiets initiativ – det drejede sig om at holde storfyrsten væk fra planer om at gifte sig med frøken Zjukovskij, hvad der let kunne ske, hvis han kom med skibet tilbage til europæiske havne.

Den 26. november fik Svetlana telegrafisk ordre om, at man efter turen til Vladivostok skulle påbegynde hjemrejsen gennem Suezkanalen. Dagen efter afsejlede skibet, eskorteret af Vitiaz og en japansk korvet. Under modvind arbejdede man sig op langs Japans østkyst til Tsugarustrædet mellem øerne Nippon og Yesso, hvor man anløb Hakodate. Den 8. december letter Svetlana anker for at fortsætte turen gennem Tsugarustrædet og derfra tværs over Det Japanske Hav til Vladivostok. Det er horribelt vejr, koldt, snefog, frosne sejle. Kræmer frygter for, at Vladivostoks havn vil være frosset til, som den plejer at gøre i november. *Possiet er for stædig til at indse det. Han har smølet bort til ingen nytte eller fornøjelse tre fine dage i Hakodate*, skriver Kræmer. To dage senere får Kræmer ret i sine anelser, det er umuligt at komme i havn på denne kyst på grund af vinteren, og Possiet opgiver planen om at rejse gennem Sibirien og beslutter at vende tilbage til Nagasaki. Denne plan var imidlertid fuld af vanskeligheder: måske ville det lykkes Vitiaz at nå frem til Vladivostok, og så ville Possiet blive betragtet som en dårlig sømand, og måske var den kurér, som den russiske kejser har sendt ud, nået frem til Vladivostok. Så ville alle ligge indfrosne på forskellige steder. Hvis de var vendt tilbage til Nagasaki, hvad skulle man så gøre med storfyrsten? Efter Kræmers mening var der kun to muligheder: at lade storfyrsten sejle hjem med fregatten, eller også at lade ham forblive i Japan vinteren over, og så rejse hjem over Sibirien til foråret. Possiet frygtede imidlertid for storfyrstens rejse hjem med fregatten, fordi han dér i en europæisk havn kunne træffe sin hoffrøken og gifte sig med hende. Med den tiltagende modvind var der næppe andet at gøre end at vende kursen tilbage mod Nagasaki. Imidlertid slog vinden om i syd og kulden aftog, og Kræmer foreslog Possiet, at man gjorde endnu et forsøg på at komme ind til Vladivostok. Det lykkedes, og den 17. december kastede fregatten anker dér. I havnen lå Abrek med kuréren og Vitiaz var ankommet. Det var heldigt, at admiralen havde lyttet til kaptajnen.

Imidlertid kom der nu telegram fra kejseren med ordre om at udsætte rejsen gennem Sibirien til foråret, og indtil da skulle storfyrsten blive i Kina eller Japan. Svetlana blev ikke nævnt. Opholdet i Vladivostok varede 2 dage. Efter et ophold i Nagasaki forlod Svetlana og Vitiaz Japan den 10. januar 1873 for at søge til varmere himmelstrøg for vinteren. Den

16. januar ankom skibene til Hongkong. De forlod Hongkong den 30. januar for at tage en afstikker til Manila. Den 16. februar var de atter velbeholdne tilbage i Hongkong, hvor man fik lagt en færdig plan for sidste fase af verdensomsejlingen, på hvilken man en uge senere fik kejserlig sanktion. Svetlana skulle straks påbegynde hjemrejsen til Europa gennem Suezkanalen. Storfyrst Alexej og Possiet skulle med en lejet dampbåd begive sig nordpå for at besøge en række kinesiske havnebyer. Vitiaz og Bogatyr skulle i mellemtiden sejle til Nagasaki og der afvente storfyrstens ankomst i begyndelsen af april for at føre dem videre til Vladivostok, som var udgangspunkt for hjemrejsen gennem Sibirien. Kræmer bifaldt planen, men i modsætning til Possiet mente han, at det havde været det bedste, hvis man havde afsluttet storfyrstens uddannelse med at udnævne ham som befalingshaver på sit eget fartøj, for eksempel Vitiaz. Possiet, som frygtede storfyrstens planer med hofdamen, havde imidlertid overbevist kejseren om, at storfyrst Alexej ikke var moden til en sådan tjeneste.

Den 26. februar 1873 gav Svetlanas officerer en afskedsfest for storfyrsten og Possiet, og storfyrsten var dybt nedbøjet over at skulle skilles fra fregatten. Den 2. marts kom storfyrsten med sit følge tidligt om morgenen ombord på Svetlana for at tilbringe de sidste timer sammen med sine daglige kammerater fra de sidste halvandet år. *Han trykkede vores hænder med tårer i øjnene og holdt en tale til mandskabet, præget af en varme, som jeg hidtil ikke havde tiltroet ham. Selv Possiet var rørt, hjertelig og venlig mod alle, og stakkels Tudeer, som skulle blive tilbage i Hongkong for at følge med gennem Sibirien, græd så at Kudrin var nødsaget til at give ham valeriana*, skrev kaptajnen

3. marts afsejlede Svetlana fra Hongkong. Kræmer havde ondt af storfyrsten, som skulle rejse med som passager til nogle stinkende kinesiske havnebyer og derfra gennem Sibirien.

Den 12. marts nåede man Singapore, to uger senere anløb man Point de Galle på Ceylon. Nu forestod den 2.200 mil lange overfart til Aden, en strækning som var for lang til at man kunne gå for damp, særlig med de dårlige dampkedler. Turen gik imidlertid fint og efter 23 dages rejse anløb fregatten Aden den 21. april. Det var et af de ubehageligste steder på kloden. Man fortsatte turen næste dag, gik gennem det frygtede Bab-el-mandeb-stræde og løb ind i Det røde Hav. Den 5. maj ankom man til Suez, hvor man tog lods ombord, og den følgende morgen begyndte turen gennem kanalen, som var blevet færdig fire år før. *Jeg er meget glad for at en gang at få anledning til at se dette Lesseps storværk. Men hvor interessant rejsen end er i begyndelsen, bliver den dog ensformig i længden. Hvide sandørkner strækker sig på begge sider så langt øjet rækker, og når en storm opstår, driver den sandet omkring og vanskeliggør betydeligt navigationen gennem den trange kanal, hvor man minsandten må holde øjnene åbne for at styre fartøjet. Første dag forløb lykkeligt, men den følgende dag blæste det op til storm og lodsens tabte al magt over fartøjet, som blev drevet ind mod sandbanken, hvor det stod med stævnen i den ene strand og agterstavnen i den anden. Da stormen efter nogle timer ophørte, fortsattes færdigen uden videre eventyr, og den 8. maj lå vi fortøjede i Port Said, en lille net og pæn by med 9.000 indbyggere, vokset op på en smal landtunge, som for 8 år siden var en øde sandstrand.*

Ved ankomsten til Port Said modtog kaptajnen telegram fra sin hustru, som siden slutningen af april havde været bosat i Sorrento med sin søn, sin mor og sin søster. Hun ville komme til Neapel for at mødes med ham. Samtidig modtog Svetlana telegrafisk ordre til at lægge ind i Piræus for at tage nogle kunstskatte ombord, noget der til kaptajnens ærgrelse ville forsinke rejsen et par dage.

Den 10. maj kastede Svetlana anker ud for Alexandria, hvorfra Kræmer begav sig til Kairo, hvor han blandt andet så pyramiderne. Den 18. maj forlod skibet Alexandria med kursen

mod Piræus, herfra gik turen til Napoli, hvor han den 27. maj endelig genså sin hustru og sønnen, som han havde forladt som et syvmåneders svøbelsesbarn og nu genfandt som en *"stor, glad og egenrådig dreng"*.

I Napoli fik kaptajnen telegram fra kejserinden, der opholdt sig i Rom og som ønskede at se fregatten. Kejserinden havde boet i Sorrento samtidig med Sophie og vist hende megen venlighed. Kræmer og Sophie rejste nu til Rom, hvor kejserinden tog ham med til en middag hos kong Victor Emanuel II, som han blev præsenteret for. Efter tre dage i Rom vendte man tilbage til Napoli, hvor kaptajnens svigermor, svigerinde, hustru og søn flyttede ombord på Svetlana, som derpå sejlede til Genua for at afvente kejserindens besøg. Da hendes dampjagt ankom den 16. juni, lod hun sig ro direkte over til Svetlana, hvor hun takkede alle for deres sejlads med hendes søn, beså hele fregatten i alle detaljer helt ned til kobryggen, og skrev et telegram til storfyrst Alexej siddende ved kaptajnens skrivebord. I Genua måtte Svetlanas dampkedler repareres igen. Imens foretog Kræmer en rejse med Sophie til Milano og til søerne Maggiore, Lugano og Como. Derefter måtte ægtefællerne skilles.

Den 27. juni var Svetlana klar til afgang mod Portsmouth. Man ankom hertil den 21. juli om morgenen, hvor man igen måtte reparere dampkedlerne. Imens rejste Kræmer til London, hvor han aflagde visit hos tronfølgeren storfyrst Alexander Alexandrovitj, der sammen med sin gemal var på besøg hos de engelske slægtninge. Den 25. juli aflagde tronfølgeren genvisit på Svetlana, og han kunne oplyse, at storfyrst Alexej ville ankomme fra Sibirien til St. Petersburg den 29. juli, altså før Svetlana.

Den 26. juli afsejlede man fra Portsmouth, det var nu umuligt længere at bruge dampkedlerne. Efter 8 dages sejlads nåede man til København, hvor Kræmer tilbragte et par dage i selskab med sin hustru, der var på vej hjem over Sverige. Fra København gik det videre for sejl, og endelig den 10. august 1873 kastede Svetlana anker i Kronstadt. Kræmers anden verdensomsejling var til ende.

Mønstringen gik fint og udmærkelser og belønninger regnede ned over befaling og mandskab.

Kræmer måtte nu i sin egenskab af fløjadjutant stå til rådighed for hoffet, da hertugen af Edingburg ankom til Petersburg for at indgå forlovelse med kejser Alexanders eneste datter, Maria Alexandrovna, i januar 1874.

Den 1. marts 1874 blev Kræmer udnævnt til havnekaptajn i Kronstadt. I sine to år i denne stilling fødtes Kræmers ældste datter Sophie 2. maj 1874 og sønnen Carl den 25. november 1875. Den 13. januar 1875 blev han forfremmet til kontreadmiral med placering ved den kejserlige suite.

Den 20. marts 1876 udnævntes Kræmer til yngre flagofficer ved Østersøflåden.

Vinteren 1876-1877 tilbragte Sophie med børnene i Frankrig på kurophold med den ældste søn, mens Kræmer var i Petersburg. Den 29. februar 1877 bliver den yngste datter Emmy født i Mentone. Der var optræk til krig mellem Rusland og Tyrkiet. Kejseren af Rusland erklærer endelig krig den 24. april 1877. Fredsslutning i marts 1878.

Sommeren 1877 kan familien Kræmer tilbringe sammen i en smuk villa ved Juustila et stykke nordøst for Viborg i Finland.

I foråret 1878 stilles Kræmer i spidsen for en eskadre der krydser rundt på den Finske Bugt. Han var allerede i marts 1877 blevet tilbudt befalingen over den russiske Stillehavsflåde, men havde afslået på grund af sin familie. Kræmer havde dristet sig til i en fortrolig samtale med marineminister Lessovskij at anmode om, at man afventede det tidspunkt, hvor befalingen over den russiske eskadre i Middelhavet blev ledig.

Eskadrechef i de græske farvande 1878-1882

I november 1878 blev Kræmer udnævnt som chef for den russiske eskadre i de græske farvande, en opgave der stillede store diplomatiske krav. Kræmers flagskib var panserfregatten Fyrst Pozjarsky, hvor han gik ombord i Napoli. 10. januar 1879 ankom skibet til Piræus – Sophie og børnene var med ombord og indkvarterede sig i Athen. De befandt sig godt ved at være i Grækenland igen, trods store politiske problemer mellem Rusland og Tyrkiet. De genoptager også forbindelsen med den græske kongefamilie, særlig ude på sommeropholdet i Munichia nær Piræus, hvor både kongefamilien og familien Kræmer opholder sig. Der bliver udvekslet små private billetter og breve og uformelle indbydelser, særlig mellem de to kvinder, dronningen og admiralinden. I slutningen af oktober 1879 fik Kræmer befaling om at begive sig med fregatten til Cannes for at stille sig til kejserindens disposition. Han ankommer til Villafranca 12. november. Kræmer forblev i Middelhavet i foråret og sommeren 1880. Den 3. juni 1880 døde kejserinden og det gjorde Kræmer meget ondt. Han skriver til sin bror Carl: *Det var i særdeleshed i tiden for den ulykkelige Alexander Nevskij-affære, at jeg bedst lærte hende at kende og nød godt af hendes udsigelige godhed og deltagelse. Fred være med hendes støv. Mindet om hende vil jeg stedse bevare med taknemmelighed.* I slutningen af august 1880 fik Kræmer ordre om at deltage i en flådedemonstration i forbindelse med fredsforhandlinger efter den russisk-tyrkiske krig. Det var med fregatten Svetlana og korvetterne Jemtjug og Askold. Det var et glædeligt gensyn med det skib, hvor han tidligere havde gjort tjeneste først som ældste officer, siden som kaptajn. Nu kunne han hejse sin admiralsvimpel. Den 29. august ankom han til Gravosa, nord for Ragusa på Dalmatiens kyst. Herfra foretog han en udflugt til Cetinje, som han beskriver indgående. Imidlertid samledes nu skibe fra England, Frankrig og Italien, hvorfra admiralerne afleverede et ultimatum til den tyrkiske overbefalingshaver. Konflikten tilskærpedes, og der kom gang i nye diplomatiske forhandlinger. I Grækenland omgikkedes Sophie med kongeparret, kong Georg og dronning Olga, og sad vagt ved dødslejet, da deres lille datter Olga døde. Imidlertid havde Kræmer nu været adskilt fra sin familie i tre måneder og havde håbet at blive sendt til Piræus efter fredsslutningen, men han fik ordre til at afgå med Svetlana til Napoli og afvente ordrer. Flåden forlod Cattaro den 5. december og ankom til Napoli den 10. dec. 1880. Kræmer skriver: *Hvilken herlig aften! Himlen stjernebestrøet, skyfri, månen næsten fuld, havet roligt, Neapel med sine tusind lys som breder sig langs stranden så langt øjet når, og Vesuvius i baggrunden, med to glødende røde lavastrømme, og en række gaslygter som markerer jernbanen helt op til den brændende top! Alt dette ser jeg fra fregattens dæk, og det uagtet er jeg sørgmodig, fordi jeg savner min hustru og mine små, og jeg tænker på hvor dejligt det ville være at nyde alt det skønne som Neapels natur byder på sammen med dig!* I december fik Kræmer orlov, så han kunne rejse til Piræus, hvor hans sønner var blevet syge, men allerede den 16. januar 1881 forlod familien Kræmer Piræus for at rejse til Napoli. Storfyrsterne Sergej og Paul var i Rom, parate til at påbegynde en middelhavsfærd med Svetlana i marts måned. Snart anløb den russiske flådes nyerehvervelse, Gerzog Edinburgski, i Neapel. Det blev besluttet i St. Petersburg, at Svetlana og Gerzog Edinburgski under Kræmers befaling skulle afgå først til Piræus og derpå til Palestina. I Jaffa skulle de skilles, Gerzog Edinburgski skulle med storfyrst Konstantin (bror til dronning Olga og tjenestgørende som løjtnant) afgå til Kina gennem Suez, Svetlana føre de to kejsersønner til Alexandria og derfra tilbage til Napoli. Kræmer fik tilladelse til at tage sin familie med på turen. Søndag den 13. marts 1881 indtraf der dog noget, som kuldkastede alle planer. Kejser Alexander II faldt som offer for et nihilistisk attentat. Begivenheden påvirkede Kræmer, kejseren havde været hans beskytter og det var et tab både for det russiske rige og for "vort fædreland". I slutningen af marts fik Kræmer ordre til

at vende tilbage til Piræus med Svetlana for at være en støtte for den græske konge under de uroligheder, som var brudt ud. I slutningen af maj rejste Sophie hjem med børnene for at tilbringe sommeren på det af hendes moder erhvervede landsted Fridhem, liggende i skærgården vest for Helsingfors.

De to storfyrster drog af sted på deres rejse til Palestina, men ved hjemkomsten fandt de Kræmer i en bekymrende situation. Ombord på Svetlana havde der været et svært tilfælde af insubordination, som havde omfattet næsten hele besætningen på fregatten og som nødvendiggjorde en radikal afstrafning. Kræmer blev nødsaget til at overflytte sit flag til fregatten General-Admiral. Krigsretten trådte sammen, og elleve mand blev dømt til døden. Kræmer mildnede denne straf, og kejseren afgav en endelig dom, hvorved alle underofficerer blev degraderede og resten af mandskabet blev benådet.

Den 25. juli 1881 blev storfyrst Alexej i en alder af 30 år udnævnt til højeste chef for den russiske flåde og marinevæsen. Ved sin brors kroning den 27. maj 1883 blev han udnævnt til storadmiral.

I begyndelsen af september hejste Kræmer sit admiralsflag på Gerzog Edinburgski, mens Svetlana og General-Admiral sejlede hjem til Kronstadt. Skibet blev underkastet en række forbedringer, mens Kræmer opholdt sig i Middelhavet. Han havde nu i tre år ført befalingen over den russiske middelhavseskadre og dermed overskredet den gængse tid for udkommandering i fremmed farvand. I de tre år havde Kræmer og hans familie stået den græske kongefamilie meget nær. Den 11. april 1882 modtog han besked om sin hjemkaldelse og udnævnelse til kommandant for St. Petersburgs havn. Da han kom hjem til St. Petersburg i begyndelsen af maj 1882, fik han dog en helt anden udnævnelse – som flagkaptajn hos kejseren, en stilling som var både hædrende og interessant. I de fire år, hvor Kræmer var kejserens flagkaptajn, boede han om vinteren i St. Petersburg, om sommeren i en kronevilla i den kejserlige sommerresidens Peterhof, hvor han altid havde en lille dampbåd, Alexej, til sin rådighed. I sommeren 1882 foretog han et togt med lystjagten Derzjava til København for at hente dronning Olga. Hendes mand kong Georg besluttede sig for at følge med sammen med sin bror, den danske kronprins Frederik. De kom tilbage til Kronstadt den 21. juli. Nu begyndte igen et nært samliv mellem familien Kræmer og den græske kongefamilie. Den 29. juli sejlede Derzjava igen fra Kronstadt til København, og i den uge hvor skibet lå i København deltog Kræmer næsten daglig i omgangslivet i den danske kongefamilie på Bernstorff eller Charlottenlund, hvor han bl.a. kunne iagttage kong Kristian IXs forhold til sine græske børnebørn, som han buldrede voldsomt med, til stor fortvivlelse for sønnen. Efter en middag på Peterhof skrev Kræmer til Sophie: *Gæt hvem jeg sad ved siden af ved bordet? Jo, på kejserindens højre side, med grevinde Vorontsov på min anden side – var det ikke fornemt? Hvilket held at jeg ikke var rejst ind til Petersburg, for indbydelsen kom så sent, at jeg meget vel kunne have været bortrejst. For øvrigt har jeg haft held i denne henseende; det er endnu aldrig hændt, at jeg har været borte, når noget bud er kommet fra kejseren. Kejserinden talte som så ofte før dansk med mig, hvilket dog er ret behageligt, da de andre ikke forstår hvad vi taler om.* Kræmer deltog som medlem af den kejserlige suite i alle festligheder i forbindelse med kejserens kroning i maj 1883 og beskriver dem grundigt i sine breve til Sophie.

I slutningen af august 1883 forestod Kræmer et togt til København med jagterne Derzjava og Tsarevna og orlogsskibene Europa og Slavianka. Ombord var det russiske kejserpar og deres søn Nicolai på 15 år. I København mødtes hele Christian IXs familie fra de europæiske kongehuse på Fredensborg. Kræmers ophold varede i 6 uger, hvor han boede på Hotel d'Angleterre, for at kunne deltage i de mange fester. Han beskriver det livlige samvær i den kongelige familie i sine breve hjem. Kræmer deltog desuden i indvielsen af den nye russiske kirke i København. Under opholdet aflagde han desuden sammen med selskabet fra Fredensborg besøg på et skib, hvor den engelske premierminister Gladstone

var ombord. Den 11. oktober sejlede den russiske kejserfamilie tilbage ombord på Derzjava.

I juli 1884 var der sommersejladser med kejserfamilien i den finske skærgård. I september 1885 tiltrådtes den sædvanlige færd til Danmark, og først den 18. oktober går kejseren og hans gemal ombord for at sejle hjem til Kronstadt. Det var den sidste rejse for Kræmer som flagkaptajn.

Den 13. januar 1886 blev han forfremmet til viceadmiral og formand i flådens tekniske komité. På Alexander III's fødselsdag den 10. marts 1886 blev han udnævnt til generaladjutant hos kejseren. 10. december 1888 blev han så udnævnt til chef for marinens hovedstab, et arbejde der passede ham godt. Samtidig måtte han til stadig deltage i de mange repræsentative opgaver ved hoffet.

På grund af sygdom hos Sortehavsflådens chef blev Kræmer i 1890 udnævnt som vikarierende øverstbefalende chef for denne flåde. Den 15. juni hejste han sit flag på slagskibet Sinope. Kejseren ønskede at udnævne ham til chef for denne flåde, men Kræmer udtrykte betænkeligheder både på grund af sin alder og på grund af familien – og blev derefter kaldt hjem til sit tidligere arbejde som chef for hovedstaben.

De sidste officielle rejser som ledsager for den kejserlige familie foregik i sommeren 1893 til London.

1. november 1894 døde kejser Alexander III, og Nikolaj II besteg tronen. Kræmer blev sendt ud for at forkynde dette ved hofferne i Stockholm, København, Darmstadt, Karlsruhe, Weimar og Altenburg. Han forlod St. Petersburg 17. december 1894 og vendte hjem den 17. januar 1895. Vikarierende marineminister i 1895, ansøgte om afsked og fik den efter en kort tid endnu engang at have vikarieret som marineminister, han afgang den 25. juli 1896. I juli 1902 overværede den tyske kejser Wilhelm den russiske østersøflådes manøvrer uden for Reval. Kræmer var her attachéret ved hans person.